

Autor publikacji: mgr Anna Buczek

Innowacja pedagogiczna w świetlicy szkolnej „Uczniowskie eksperymenty naukowe”

Artykuł przeznaczony jest dla wychowawców świetlicy szkolnej i nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Zawiera opis innowacji pedagogicznej, której celem jest rozbudzanie ciekawości poznawczej i naukowej pasji uczniów z klas I-III, zgodnie z myślą Ludwika Pasteura „Pojęcie nieskończoności ma ten podwójny charakter, że narzuca się z konieczności umysłowi, a jest zgoła niewytłumaczonym. Kiedy zaś to pojęcie zawładnie umysłem nie pozostaje już nic jak tylko uklęknąć podziwiać i wielbić w pokorze.”

Innowacja opracowana została przez mgr Annę Buczek – wychowawcę świetlicy szkolnej.

Termin wprowadzenia i czas trwania innowacji:

Okres od września do maja 2019/2020 r.

Miejsce realizacji:

Szkoła Podstawowa nr.2 im. Stanisława Konarskiego w Tarnowie, świetlica szkolna.

Świetlica szkolna pełni bardzo dużą rolę w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych szkoły, ponieważ stanowi ważną formę pomocy dziecku i rodzinie. Jest miejscem przeznaczonym do spędzania czasu wolnego, a także miejscem wychowania poza zajęciami edukacyjnymi. Ma na celu kształtowanie umiejętności współpracy i współdziałania w grupie, rozbudzanie inicjatywy twórczej, zapewnienie warunków do osiągnięcia powodzenia i sukcesu szkolnego, wychowanie dla bezpieczeństwa – rozwijanie u dzieci nawyków kulturalnego zachowania się na co dzień oraz poszanowania godności drugiego człowieka oraz zaspokajanie potrzeb fizycznych i psychofizycznych uczniów. Świetlica szkolna jest przede wszystkim miejscem, w którym dzieci chcą przebywać, ponieważ czują się bezpiecznie. W związku z taką rolą świetlicy istotne jest określenie głównych celów i funkcji świetlicy szkolnej.

Cele świetlicy szkolnej:

- zapewnienie zorganizowanej opieki wychowawczej uczniom przed i po zajęciach,
- rozwijanie zainteresowań,
- zorganizowanie zajęć sprzyjających rekreacji fizycznej, zorganizowanie pomocy w odrabianiu lekcji i nauce.

Współczesna świetlica szkolna pełni następujące funkcje:

1. OPIEKUŃCZA, której głównym celem jest zapewnienie uczniom opieki przed i po zajęciach, w czasie ich trwania oraz w oczekiwaniu na zajęcia dodatkowe;
2. WYCHOWAWCZA pełniąca swoją funkcję poprzez kształtowanie postaw uczniów, ich zachowań oraz cech, które są niezbędne w życiu społecznym. W dalszym

działaniu przygotowanie uczniów do podejmowania samodzielnych inicjatyw, umiejętności wykorzystania czasu wolnego, kształtowania postaw twórczych i kreatywności, przestrzeganie zasad kultury i wzajemnego szacunku;

3. PROFILAKTYCZNA to zapobieganie powtarzaniu i utrwalaniu nieprawidłowych wzorców, rozwój procesów poznawczych, aktywizowanie uczniów do działania i twórczej aktywności, wspieranie ich uzdolnień i zainteresowań, kształtowanie pozytywnych relacji rówieśniczych, wczesna interwencja dla uczniów należących do tzw. grup wysokiego ryzyka, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Pomoc w postaci odrabiania zadań domowych, prowadzenia zajęć integracyjnych oraz zajęć mających na celu podniesienie poczucia własnej wartości oraz wiary we własne możliwości.
4. EDUKACYJNA polega na uwzględnieniu indywidualnych możliwości potrzeb i zainteresowań oraz stworzenie każdemu dziecku warunków do odniesienia sukcesu. Skupia się również na rozbudzaniu ciekawości poznawczej, rozpoznawaniu uzdolnień i mocnych stron dziecka.

Rodzaj innowacji

Innowacja programowo-metodyczna.

Zakres

Innowacja „Uczniowskie eksperymenty naukowe” została opracowana zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego i obejmuje materiał o treściach związanych z przyrodą.

Opis innowacji oraz celowość jej wprowadzenia, spodziewane efekty

Edukacja wczesnoszkolna to pierwszy etap kształcenia, którego zadaniem jest wszechstronny rozwój osobowości dziecka. Dzieci w wieku wczesnoszkolnym charakteryzuje naturalna ciekawość tego, co je otacza. Najlepszym sposobem zaspokojenia naturalnej ciekawości dziecka są zabawy badawcze i eksperymenty o charakterze badawczym. Zabawy te stanowią podstawę wielokierunkowego rozwoju dziecka. Rozwijając umiejętność krytycznego myślenia, myślenia przyczynowo-skutkowego, porównywania i uogólniania przyczyniają się do rozszerzenia horyzontów myślowych dziecka.

Niektóre eksperymenty mogą wydawać się trudne, bo są związane z dziedzinami, takimi jak fizyka lub chemia, to jednak dają dziecku okazję do odkrywania i zgłębiania fascynującego świata przyrody i techniki. Wiedza i umiejętności zdobywane we wczesnym dzieciństwie staną się inspiracją i pomostem do wiedzy zdobywanej na kolejnych szczeblach edukacji szkolnej.

Świetlica szkolna jest doskonałym miejscem do realizacji zabaw badawczych i eksperymentów. Diagnoza którą prowadziłam wskazywała na duże zainteresowanie dzieci

badaniem zjawisk zachodzących w przyrodzie. Proponowana innowacja jest więc wyjściem naprzeciw zdiagnozowanym zainteresowaniom dzieci.

Innowacja skierowana jest do uczniów klasy I-III szkoły podstawowej uczestniczących w zajęciach świetlicowych. Celem innowacji jest rozwijanie zainteresowań dzieci, rozbudzanie w nich naukowej pasji poprzez pokazanie, że nauka to ciekawa przygoda, oraz uświadomienie dzieciom, że zdobywanie wiedzy może być świetną zabawą. Proponowane zajęcia mają również na celu rozwijanie umiejętności logicznego, kreatywnego myślenia i wyciągania wniosków. Poprzez innowacyjne formy zajęć rozbudzona zostanie ciekawość świata, potrzeba rozwijania zainteresowań i aktywności życiowej, zdobywania nowej wiedzy i poznawania najbliższej okolicy. Wykorzystuje naturalną zdolność do nabywania nowych umiejętności i nawiązywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi.

Cele ogólne:

- rozwijanie zainteresowań dzieci,
- wzbogacanie u uczniów zasobu wiadomości i umiejętności,
- kształtowanie systematyczności,
- popularyzacja przedmiotów ścisłych i przyrodniczych,
- kształtowanie wrażliwości i poczucia estetyki,
- rozwijanie umiejętności współpracy w grupie,
- ukazanie związku nauki z życiem codziennym,
- inspirowanie dzieci do zwracania uwagi na otaczający świat,
- rozwijanie umiejętności formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych.

Cele szczegółowe:

- stymulowanie rozwoju kreatywności, logicznego myślenia i ekspresji twórczej,
- poszerzanie wiedzy o otaczającym świecie, poznanie nowych pojęć, eksperymentowanie,
- stosowanie pozytywnych wzmocnień i wygaszanie negatywnych,
- rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez osiągnięcie sukcesów,
- utrwalanie oraz przyswajanie nowej wiedzy poprzez gry i zabawy ruchowe, integracyjne, dydaktyczne, wykonywanie prac plastycznych, zajęcia tematyczne,
- pomoc w przezwyciężaniu trudności,
- nauka wytrwałości, otwartości na to co nowe, samodzielności,
- wzmacnianie koncentracji uwagi,
- rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem i rozumienia poleceń,
- budzenie szacunku do innych ludzi oraz samego siebie.

Proponowane działania

Prowadzenie, raz w tygodniu, zajęć badawczych, które będą obejmowały dziesięć grup tematycznych. Realizację innowacji rozpocznę od zajęć wprowadzających, na których zapoznam dzieci z zasadami bhp, wspólnie ustalimy zasady obowiązujące podczas zajęć oraz stworzymy kodeks badacza przyrody.

1. Świat roślin i zwierząt.
2. Tajemnice zwykłej wody.
3. Powietrze
4. W świecie dźwięków.
5. Wszechświat i jego sekrety.
6. Chemia –ciekawostki.
7. Ciekawa fizyka.
8. Elektryczność
9. Magnetyzm
10. Ekorewolucja

Podczas realizacji zajęć będzie miało miejsce m.in.:

- wykonywanie doświadczeń i eksperymentów fizyczno-chemicznych,
- prowadzenie obserwacji świata roślin i zwierząt,
- samodzielne wykonywanie wytworów m.in. przedmiotów z gliny, masy papierowej, plasteliny, obrazów,
- empiryczne poznawanie świata roślin i zwierząt,
- prowadzenie hodowli,
- poznawanie sprzętu badawczego np. mikroskopów, teleskopu,
- projekcja filmów tematycznych,
- zorganizowanie warsztatów, podczas których dzieci wystąpią w roli naukowców (wspólnie z rodzicami).

Formy i metody pracy

Podczas realizacji innowacji wykorzystywane będą różnorodne formy i metody pracy, dostosowane do poziomu wiedzy, możliwości i doświadczeń życiowych uczniów. Najbardziej efektywne będą metody oparte na działaniu dziecka, czyli metody oparte na poznaniu wielozmysłowym i przeprowadzaniu badań, doświadczeń i obserwacji. Proste zajęcia badawcze, rozwiązywanie zadań otwartych, to sposoby na nowe spotkania, odkrywanie, penetrowanie, poszukiwanie, co sprawia, że dziecko odkrywa świat, samodzielnie gromadzi doświadczenia. Sposoby te mają niezwykłą wartość poznawczą.

Proponowane metody podzielić można na:

- metody bezpośredniego poznawania przyrody: obserwacja, proste doświadczenia i eksperymenty, pokaz
- metody pośredniego poznawania przyrody: filmy przyrodnicze, literatura popularno-naukowa, strony www, objaśnienia/wyjaśnienia, opis, odczyt

- metody aktywizacyjne: metoda gier i zabaw, zabawy integracyjne, burza mózgów, gry dydaktyczne, wywiady, dyskusje, ćwiczenia dramowe.

Formy pracy:

- Podczas zajęć stosowane będą formy indywidualne, grupowe i zespołowe.
- Zajęcia prowadzone z zastosowaniem metod aktywizujących.
- Konkursy, gry i zabawy tematyczne/integracyjne/ruchowe/dydaktyczne.
- Prowadzenie zajęć przez zaproszonych gości.

Efekty dla uczniów

Dzięki udziałowi w zajęciach badawczych uczniowie będą mieli możliwość rozwijania zainteresowań oraz rozbudzania ciekawości poznawczej. Nową wiedzę i umiejętności zdobywali będą w sposób empiryczny. Aktywnie uczestniczyć będą w różnorodnych formach aktywności. Odczują satysfakcję z odniesionych sukcesów. Rozwiną umiejętność twórczego myślenia i kreatywność. Dzięki proponowanym zajęciom dzieci poprzez zabawę i samodzielne działanie poznają fascynujący świat nauki.

Efekty dla szkoły

- Pozytywny wizerunek szkoły dzięki dbałości o wieloaspektowy rozwój uczniów.
- Wzrost atrakcyjności zajęć.
- Wzbogacenie oferty edukacyjnej.

Ewaluacja:

Oceny efektywności, skuteczności oddziaływań dokonam na podstawie:

- obserwacji dzieci,
- rozmów z uczniami i rodzicami.

Po każdym semestrze nastąpi podsumowanie zajęć.

Uwagi do realizacji

Przedstawiony plan innowacji będzie modyfikowany w zależności od potrzeb i zainteresowań dzieci. Zajęcia mają sprawiać dzieciom radość. Będziemy pracować i bawić się, łączyć przyjemne z pożytecznym.